

BERTRAND RUSSELL SOM TEGNERIEHELT

ANMELDELSE AV
LOGICOMIX: AN EPIC SEARCH FOR TRUTH,
APOSTOLOS DOXIADIS & CHRISTOS H. PAPANIMITRIOU
(BLOOMSBURY PUBLISHING PLC, 2009)

Av Gorm Rødder

Logicomix er noe så uvanlig som et psykologisk drama om logikk – i tegneserieform. Bertrand Russell har hovedrollen, men boken handler like mye om den spesielt hendelsesrike perioden i moderne logikkens historie som sammenfaller med Russells liv: fra logikken han vokste opp med, som knapt var vesentlig utviklet siden Aristoteles, via Freges og Cantors utvikling av mengdelæren, til denne tidlige formen for moderne logikk ble konfrontert med Wittgensteins og Gödels nesten umulige utfordringer.

Nesten alle aktørene som opptrer introduseres gjennom Russells studier av dem eller hans personlige møter med dem. Frege, Cantor, Hilbert og flere andre får vi se bli oppsøkt av Russell som ung mann, enten dette faktisk skjedde eller det kun skjedde i ren intellektuell forstand, altså at han «var der i ånden». Whitehead blir vi selvfølgelig kjent med i forbindelse med Russells mangeårige samarbeid med ham om *Principia Mathematica*. Wittgenstein og Gödel vises som sterkt inspirerte av Russell, spesielt av det nevnte storverket. Men på tross av alt dette er boken ikke ment som verken en innføringsbok i logikk eller en biografi i noen streng forstand. Dette gjør hovedforfatteren, Apostolos Doxiadis, helt klart i begynnelsen av boken, hvor han selv fremtrer i tegnet form. Denne boken er bare en fortelling, forklarer han. En heltefortelling. Bertrand Russell er, med sine vanvittige ambisjoner og anstrengelser, en slags intellektuell tegneseriehelt. Mediet hevdes altså å være helt naturlig for fortellingen, noe jeg ikke bare kan si meg enig i, men finner bent frem engasjerende: Jeg kan komme på mye mer fra filosofi- og vitenskapshistorien som jeg veldig gjerne vil se adaptert til tegneseriemediet, eksempelvis hentet fra den kartesianske eller førsokratiske delen av filosofihistorien, eller også historien som fortsetter der *Logicomix* runder av, med Turing og utviklingen av datateknologi.

Som nevnt fremstilles forfatteren selv inne i boken.

Men også tegneren, koloristen og et par av de andre som står bak boken er til stede. Jevnlig avbrytes fortellingen om Russell av at vi skal gis innblikk i hvordan de sammen arbeider med fortellingen i et studio i Athen. Vi får høre hva de synes om karakterene som har blitt introdusert og det som har hendt så langt, og får spionere på tankeprosessen bak hvilke vendinger de beslutter at fortellingen skal ta videre. Dette er ment hovedsakelig som en fortellerteknikk, selv om det også brukes til å eksemplifisere selvreferanse, noe som tas opp i forbindelse med Russells – etter eget utsagn – største bidrag til logikkens historie, det som har fått navnet Russells paradoks¹. Men eksemplifiseringen er unødvendig, og fortellerteknikken fungerer like dårlig her som den generelt gjør. Dessuten står det konversasjonelle og ofte trivielle med disse meta-episodene etter min smak i grell kontrast til den dype og mektige stemningen selve fortellingen til tider klarer å fremkalle. Boken lider en del på grunn av dette.

Sett for seg selv er tragedien om Russell og hans voldsomt store, men etter hvert hardt testede, tro på logikk veldig interessant. Dessverre er behandlingen av den altfor overfladisk til at boken kan anbefales som en filosofisk bok. Likevel må det sies at selv om den ikke er direkte lærerik, kan man kanskje trekke en mer indirekte fordel av å lese *Logicomix*, en man for øvrig også kan trekke fra mange andre slags historiske dramatiseringer: De forenklete og lett karikerte ansiktene som blir satt på en rekke historiske navn gjør nytte for seg som snarveier for hukommelsen, knagger som gjør det lett for mer substansiell kunnskap å feste seg. På denne måten kan boken være mer enn bare ren underholdning, i hvert fall for dem som ikke i utgangspunktet er så godt kjent med historien.

Rent litterært har den dog svakheter. Stedvis får man innlevelsen punkttert av en ganske usannsynlig språkbruk og oppførsel, og poenger det snakkes om eksemplifise-

res med handling på en måte som virkelig ikke fungerer. Tegneseriemediet kunne dessuten blitt brukt bedre, for eksempel ved å benytte diagrammer til å forklare tekniske poenger. Men alt dette forandrer ikke det faktum at det er en god historie i bunn. Dessuten er tegnestilen meget behagelig, i hvert fall for mine øyne. Så alt i alt må det sies

at selv om boken ikke er et *must*, har det blitt gjort en god nok jobb til at den kan være verd å få tak i, i hvert fall dersom man interesserer seg for moderne logikks historie og de skjøre og eksentriske personlighetene bak denne veldig viktige perioden med plutselig og voldsom utvikling.

KRYSSORD

Av Mats Lende

	ATOMER NYTELSE	DIPL- MATEN	VASE INERT	VERDEN	DEKKET	PRIPPEN FINS	PREST
	"	→	→ RASE			→	
	SØSTRE KJENT			NYM. ADV.	PLAGE		
FILOSOF LEVE	"	YRKE POPULAR				LIKE ART.	
	STAT REELL		KARAKTER REVOL- BEVEGELSE	UTSYN	DRAKT LIKE		
PAKENV- LING DØDE				TALL LIKE			↓
		HUG		LØP SELSKAP		FISK POST	
DRØFTE			DANSK BY DIKT		FINS PRON.		↓
SVAR		BOKA	GARN	HANVET GODT MEN LIKEVEL...	P.S RETNING	DYR TEGNET HUND	
DESSERT	TYNNE GROV		" SELVOPP- GIVELSE BUNT				SKAPER LACAN "
	SKUFFE						
SYKDOM UTLANS- SENTRAL	UTIALER ØRELEGE			BRENN KORRO- DERE		DAMPER POLITI	
			HOLDEN LEVE				NEKTE
MELDING			HOLDE- PLASSE SMILE				
LOVLIG	FAT	ROM			PYTT	FILOSOF	FINS
		DRIKKEN	ORGAN SPØR				TUKT
FILOSOFENE	SPISS ERA BACH TIL...		POLL- NERER RUNDE				FINS GILDE
				TELE- SEKSMF LURERT		TRE BACH- SUTTE	
BIB. PERS		SLAG				SMILE VOKSE	LOKKE- MAT
DEKA- GON			UMORALSK SKLI				NYM. ART.
		GRIPES		SINNET			
VELGER	FRØ				NYM. PRON	HA	